

**YHTEISKUNTATETEELLISEN
YMPÄRISTÖTUTKIMUKSEN
SEURA RY**

YHYS

Tiedotuslehti 2/2012

ISSN 1799-7801

SISÄLLYS

PÄÄTOIMITTAJIEN PALSTA	1
KUULUMISIA SYYSKOLLOKVIOSTA.....	2
Kuulumisia työryhmästä: Ympäristötutkijan haasteet	2
VÄITÖKSIÄ.....	5
Interdisciplinary Accountability in the Evaluation of Research Proposals: Prospects for academic quality control across disciplinary boundaries	5
Soft Law, Hard Law, and the North-South Politics of Climate Change.....	9
The environment in the headlines. Newspaper coverage of climate change and eutrophication in Finland ..	13
UUTISIA.....	15
Rajanteko lihaketjuissa: vertaileva tutkimus ympäristö- ja laatustandardien käytöstä suomalaisissa lihaketjuissa	15
Uusi kirja ilmestynyt Gaudeamukselta. Kati Berninger: Hiilineutraali Suomi	17
Ilmastopaneeli suosittelee Suomeen vahvaa ilmastolakia.....	18

PÄÄTOIMITTAJIEN PALSTA

Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen saralla on tapahtunut taas paljon menneenä tiedotuskautena. Yksi tärkeä tapahtuma oli syyskollokvio, joka järjestettiin tänä vuonna Turussa. Kollokvion teemaan *”Environmental Justice and New Metaphors”* liittyen kollokviossa keskusteltiin vilkkaasti ympäristöoikeudellisista teemoista sekä uusista ympäristöön ja sen käsittelyyn liittyvistä metaforista ja uusista tutkimuksellisista avauksista.

Pääpuhujien kiinnostavien esitelmien lisäksi esitelmää pidettiin työryhmissä, joissa myös keskustelu jatkui vilkkaana. YHYS kollokvio ilahdutti jälleen kerran pimeässä ja sateisessa marraskuussa keskustelevalle ja innostavalle ilmapiirillä. Suuri kiitos YHYS kollokvion järjestäjille Turkuun!

Yksi syyskollokvion keskusteluista saa jatkoa tässä tiedotuslehdessä. Minna Santaola, Mirja Vihersalo ja Tanja Kähkönen pohtivat kirjoituksessaan kollokviossa pidetyn työryhmän *”Ympäristötutkijan haasteet”* antia. Kirjoituksessa nostetaan esille ympäristötutkijan haasteita, niin omaan ammattitieteeseen liittyen kuin monitieteisellä kentällä toimimisestakin.

Tiedemaailman haasteista voidaan lukea Katri Huuoniemen lectiossa. Tiede sekä tiedon arviointi erityisesti tieteiden välisessä keskustelussa on Katri Huuoniemen väitöskirjan aiheena. Antto Vihman lectiossa teemana ovat kansainväliset sopimukset ilmasto-ongelmiin sekä näiden hallintaan liittyen. Jari Lyytimäki käsittelee omassa lectiossaan ilmastomuutos- sekä rehevöitymiskeskustelun kehittymistä mediakirjoittelussa. Nämä lectiot julkaistaan tässä tiedotuslehdessä.

Lisäksi, tässä numerossa esitellään Minna Kaljosen uutta tutkimushanketta, joka liittyy lihaketjujen ympäristö- ja laatustandardien käyttöön. Saamme myös lukea Kati Berningerin uudesta kirjasta *Hii-lineutraali Suomi*, joka on ilmestynyt Gaudeamukselta. Ilmastopaneelin julkaisema tiedote uudesta ilmastaselvityksestä löytyy lehdestä viimeisenä.

Ympäristötutkimukseen liittyviä teemoja, uusia avauksia ja keskusteluja kannattaa jakaa kollegoiden kanssa. YHYS kollokvio on oiva tapahtuma tähän. Seuraava kollokvio järjestetään marraskuussa 2013 Jyväskylässä. Teemana on silloin *”Green consumerism”*.

Myös YHYS tiedotuslehti toivoo olevansa osa tätä keskustelua toimimalla yhtenä tiedotuskanavana jäsenten välillä. Suuri kiitos kaikille lehteen kirjoittaneille!

Toivotamme kaikille mukavia lukuhetkiä ja oikein hyvää joulua.

Anna Nurmi ja Tapio Litmanen

PS. Aineistoa lehteen voi lähettää läpi vuoden osoitteeseen anna.m.nurmi@jyu.fi.

KUULUMISIA SYYSKOLLOKVIOSTA

Kuulumisia työryhmästä: Ympäristötutkijan haasteet

*Minna Santaaja, Tanja Kähkönen ja
Mirja Vihersalo*

Marraskuun YHYS-kollokviossa kokoontui hiukan tavallisesta poikkeava työryhmä otsikolla ”Ympäristötutkijan haasteet”. Puolileikkisästi vertaistuki- ja self-help –ryhmäksi nimitetyssä tapaamisessa pohdittiin yhteiskunnallisen ympäristötutkimuksen monialaisuudesta ja normatiivisuudesta tutkijalle koituvia erityisiä haasteita, tutkijanidentiteettiä ja ympäristökansalaisuutta.

Työryhmän juuret juontavat Tampereella 2011 pidetyille Sosiologipäiville, jossa me vetäjät tapasimme toisemme ja huomasimme yhteisen kiinnostuksemme ympäristökansalaisuuden pohdintaan. Joensuun YHYS-kollokviossa marraskuussa 2011 järjestimme ympäristökansalaisuuden käsitteen ympärille rakentuneen työryhmän. Huomasimme pian, että meitä ei yhdistänyt ainoastaan teoreettinen kiinnostus ympäristökansalaisuuden pohdintaan, vaan olimme molemmat pohtineet paljon myös omia ympäristökansalaisen roolejamme käytännössä. Oman tutkijanidentiteetin etsinnän tuoma tuska oli molemmilla päässyt siihen pisteeseen, että henkinen hyvinvointi oli koetuksella. Koska olimme vakuuttuneita, ettemme olleet ainoita eksyneitä ympäristötutkijoita, päätimme tulla kaapista ja kutsua koolle asian pohtimisesta kiinnostuneet.

Työpaja sai hyvän vastaanoton: ilmoittautumisia tuli kahdeksan, ja lisäksi saimme useita kannustavia yhteydenottoja. Työpajaa kiiteltiin hyvänä avauksena. Muutamien peruutusten jälkeen kokoonnuimme Turussa seitsemän osallistujan voimin. Mainittakoon että kaikki osallistajat olivat naisia,

tosin kiinnostuksen ilmauksia tuli myös miestutkijoilta. Ilmaan jäi kysymys, onko tutkijan haasteiden pohdinta naisille jollakin tavoin ominaisempaa. Tunnistimme yhtälöön liittyvän perheen ja työn yhteen sovittamisen, vaikka tämä ei ollut työryhmän keskustelujen aiheena.

Tavoitteenamme oli luoda ryhmään mahdollisimman avoin ja luottamuksellinen keskustelupiiri. Niinpä valmistelluista powerpoint-esityksistä päätettiin luopua kokonaan, ja sen sijaan osallistujia pyydettiin kertomaan muutaman minuutin tarina itsestä ympäristötutkijana. Työryhmän aluksi sovimme pelisäännöt: puhuminen on vapaaehtoista eikä toisten puheita kerrota työryhmän ulkopuolella.

MONITIETEISYYDEN TUSKA

Kaikkien osallistujien tarinoista löytyi yhteneväisyyksiä, mutta muun muassa tutkimusaiheesta riippuen osallistajat olivat kohdanneet myös erilaisia haasteita ympäristötutkijoina. Yhteiskuntatieteellisesti suuntautunut metsätieteilijä joutuu perustelemaan näkökulmansa vallitsevan metsätalouso-paradigman sisällä, ympäristörökoksia tutkittaessa liittyy aineiston keräämiseen erityisiä haasteita ja luonnosta kiinnostunut kirjallisuudentutkija saattaa joutua perustelemaan tutkimuskohdettaan niin kirjallisuus- kuin luonnontieteilijöillekin. Ympäristökysymykset ulottuvat kaikille inhimillisen elämän aloille, ja siten yhteiskunnallinen ympäristötutkimus onkin lähtökohtaisesti poikki- tai monitieteistä. Tutkimuksessa lähdetään liikkeelle ongelmakeskeisesti ja tavallisesti aineistolähtöisesti ja hyödynnetään niitä käsitteellisiä ja teoreettisia resursseja, jotka tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi ja ongelman selvittämiseksi näyttävät tarpeellisilta.

Tästä monitieteisyydestä saattaa yhteiskuntatieteelliselle ympäristötutkijalle koitua runsaudenpuhla. Laajaan kirjallisuuteen perehtyminen on aikaa vievää eikä sovi yhteen nykypäivän tehokkuusvaa-

timuksien kanssa. Haasteeksi muodostuu rajaaminen ja tutkimusprosessin hallinta: mitä poimia mukaan tieteen isosta supermarketista? Onko tärkeämpää saada aikaan nopeasti ei niin omaperäinen tieteellinen tuotos, vai voisiko käyttää enemmän aikaa uusien tieteen ja yhteiskunnan kannalta hedelmällisten näkökulmien ja relevanttien kysymysten pohtimiseen? Kasvavat kirjapinot ja kovin kapeaksi koettu oma osaaminen saattavat tuottaa suurta ahdistusta. Koetukseksi saattaa osoittautua myös poikkitieteellisen tutkimuksen arviointi: eri suunnista ammentavalle työlle ei alasta ja yliopistosta riippuen löydy välttämättä helposti paikkaa perinteisten tieteenalojen sisältä.

Hankalaksi saattaa poikkitieteellisessä työskentelyssä osoittautua myös kommunikointi eri tieteenalojen välillä. Yhteisen kielen löytäminen esimerkiksi luonnontieteilijän ja yhteiskuntatieteilijän välillä saattaa osoittautua työlääksi. Taustalla on erilaisia epistemologisia näkemyksiä siitä, minkälainen tieto on tarpeellista, hyödyllistä ja validia kussakin tilanteessa. Taustalla saattaa olla myös perustavanlaatuisia ontologisia näkemyseroja liittyen ihmisen ja luonnon suhteeseen. Vaatii paljon reflektiota ja työtä, jotta näkemyserot kyetään tunnistamaan erilaisista epistemologioista tai ontologioista johtuviksi. Eri alat ja tutkijat ovat tottuneet eriasteiseen reflektioon, ja kysymykseksi nousee missä määrin näkemyserot ovat ylitettävissä tai ainakin hyväksyttävissä hedelmällisen yhteistyön onnistumiseksi. Missä määrin on kyse oppimisprosessista, mitä tulisi pyrkiä muuttamaan? Erilaiset epistemologiset ja ontologiset näkemykset johtavat erilaisiin metodologioihin eli näkemyksiin siitä, millä keinoilla tutkimusongelma tulisi pyrkiä ratkaisemaan.

Yhteiskunnallisen ympäristötutkimuksen aikaisemmat sukupolvet ovat ehkä tehneet tilinsä selväksi alaan liittyvien erityisten haasteiden kanssa. Tämä hiljainen tieto ei kuitenkaan siirry tiedeyhteisöissä. Yhteiskunnallinen ympäristötutkimus tänään ei ole

sama asia kuin se oli syntyvaiheissaan, eivätkä ympäristötutkijat asuta samaa maailmaa kuin muutama vuosikymmen sitten. Tutkimusalan ja tutkijoiden identiteetit vaativat jatkuvaa työstämistä. Sosiologien Westermarck-seuran jäsenlehdessä pohdittiin taannoin mitä sosiologia on, ja sama kysymys oli ollut aiheena myös kansainvälisessä sosiologian konferenssissa. Onko syytä kysyä, mitä yhteiskunnallinen ympäristötutkimus on? Tutkija ei kaipaa aiheen pohdintaa juhlapuheiden tasolla, vaan arki-tieteellisen työskentelyn käytäntöjen tasolla. Moni kysymys tiivistyy lopulta ajankäyttöön: miten jakaa aikansa esimerkiksi lukemisen, kirjoittamisen ja yliopiston yhteiskunnallisen tehtävän välillä?

YMPÄRISTÖTUTKIJAN ROOLI JA IDENTITEETTI

Toinen ympäristötutkijan koetinkivi on alan normatiivisuus. Yhteiskunnallisen ympäristötutkimuksen taustalla on se lähtökohta, että ihmisen ja luonnon suhde on epätasapainossa tavalla, joka ilmenee erilaisina ympäristöongelmina. Näitä ongelmia tutkimuksella paikannamme ja pyrimme löytämään niihin ratkaisuja. Yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa objektiivisuutta tieteen ihanteena pidetään luonnontieteistä kumpuavana historiallisena jäänteenä. Tutkijan asema poliittisena toimijana tunnustetaan ja oma suhde tutkimusaiheeseen pyritään reflektoidaan näkyväksi. Ulospäin ja esimerkiksi hallinnon suuntaan kommunikoitaessa näyttää silti edelleen tarpeelliselta pitää yllä tieteen uskottavuutta objektiivisuuden kautta. Monilla ympäristöalalle hakeutuvilla on voimakas ympäristöeetos ja maailman parantamisen palo, mikä näkyy tutkimusasetelmissa. Tästä johtuen moni joutuu pohtimaan tutkijanidentiteettiään ja toimijanroolejaan. Mikä määrä läheisyyttä ja etäisyyttä tutkimuskohteeseen on sopiva? Olenko tutkijana vakavasti otettava valitessani puoleni ja tehdessäni tutkimusta selkeästi jostain näkökulmasta? Kenen puolella oikeastaan olen, vai näytänkö yhden kasvot yhteen suuntaan ja toiset toiseen? Olemmeko väis-

tämättä marginaalissa, ideologisia haihattelijoita talouskasvuyhteiskunnassa?

Yhteiskunnallisessa ympäristötutkimuksessa näyttää vakiintuneen perinteistä laajempi käsitys relevantista tiedosta ja tieteestä. Tätä voidaan kuvata siirtymänä post-normaaliin tieteeseen, jossa tutkimuksen tulokset tehdään yhdessä asianosaisten, ns. laajennetun vertaisarvioijien joukon, kanssa. Tämäkään ei ole aivan pieni haaste yksittäiselle tutkijalle. Olemmeko kyenneet selkiyttämään omia näkemyksiämme ja tutkijanidentiteettiämme niin, että olemme valmiita kohtaamaan maailman ja monet asianosaiset näkemyksineen ja odotuksineen? Tutkimus voi tarjota jossain määrin kanavan maailman parantamisen palolle, mutta miten välttyä kompuroimasta laput silmillä?

Kun ympäristölle hakeutuu epäkohdille herkkiä ihmisiä ja maailman parantamisen palo on kova, on työtä ja muuta elämää toisinaan hankala pitää erossa toisistaan. Joillekin se näyttää onnistuvan helposti, mutta näyttääkö vain? Kun työ on mielekästä, ei sitä ole ehkä tarpeenkaan erottaa muista elämänalueista. Kaikille työn kautta avautuvat vaihtamismahdollisuudet eivät riitä, vaan omaa ympäristökansalaisuutta rakennetaan myös arkisissa valinnoissa ja omaa paikkaa voidaan etsiä esimerkiksi politiikasta tai järjestötoiminnasta. Omat voimavarat ja riittämättömyys tulevat vastaan ja koko elämästä saattaa tulla yksi suuri ympäristöprojekti. Jos itseään vertaa jatkuvasti jonkinlaiseen ihaneympäristökansalaisuuden mielikuvaan, voi seurauksena olla uupuminen. Uupumista edesauttaa myös kokemus siitä, ettei yliopistolla arvosteta ja ole tarpeeksi tilaa herkkyydelle ja hitaalle tieteelle. Kuitenkin ilmiöiden ja ongelmien tunnistaminen, nimeäminen ja mahdollisten uusien ratkaisujen löytäminen vaatii herkkyyttä ja aikaa.

UUPUNUT YMPÄRISTÖTUTKIJA

Sivistyneessä yhteiskunnassa kyetään keskustelemaan sujuvasti henkisestä pahoinvoinnista, uupumuksesta ja masennuksesta yleisinä yhteiskunnallisina ongelmina. Mutta entä sitten kun uupumus saa kasvot? Tiedeyhteisössä tutkijanidentiteetin ja ympäristökansalaisuuden pohdinnalle ei näytä olevan itsestään selvästi paikkoja tarjolla. Ahdistuksesta ja uupumuksesta on hankala puhua työyhteisössä kasvojen menettämisen pelossa. Oma taakkaansa ei halua kaataa kollegoiden kannettavaksi, kun seuraavanakin päivänä pitäisi keksiä luontevaa jutunjuurta. Kuitenkin uupumus saattaa olla luultuakin yleisempää eikä se vaikenemalla tai tyhjiillä työhyvinvointipuheilla parane – vaikka oleellista on pohtia sitä, mitä tutkijan työhyvinvointi oikein on ja mitä siihen kuuluu. Omasta hyvinvoinnista huolehtimista on sekini, että nostaa pahoinvoinnin pöydälle. Toisaalta on vaikeaa erottaa tutkimusprosessiin liittyvää ajatusten sekasortoa ja ahdistusta omasta pahoinvoinnista, minkä vuoksi siihen ei osaa puuttua tarpeeksi ajoissa.

Vahvuuteen ja tunnollisuuteen sairastunut ympäristötutkija saattaa tuntea syyllisyyttä oman elämänsä ristiriitaisuudesta ja siitä, ettei saavuta ympäristökansalaisuuden kuviteltua ihannetta. Paradoksaalisesti syyllisyydentunnetta lisää se, että kehtaa voida henkisesti pahoin kuuluessaan hyvinvoivaan eliittiin maailmassa, jossa on valtavia inhimillisiä ongelmia. Syyllisyydentunto on kaksiteräinen miekka, eikä ympäristötutkijan pahoinvointia ole syytä glorifioidakaan. Ympäristöpolitiikan professori Yrjö Haila on kirjoittanut syyllisyydentunnon olevan hedelmätöntä, sillä se ei tee laadullisia eroja erilaisten inhimillisen toimeliaisuuden muotojen ja näiden ympäristövaikutusten välillä. Ihminen kykenee paitsi tuhoamaan, myös luomaan. Ympäristöpolitiikan professori Ilmo Massa puolestaan on kirjoittanut syyllisyyden olevan rakentava tunne, toisin kuin häpeä, ja ohjaavan ihmistä moraalisesti

ja sosiaalisesti vastuulliseen käyttäytymiseen. Tästä voitaneen vetää johtopäätös: pieni määrä syyllisyyttä on hyvästä, jotta väitöskirjat valmistuvat ja ihmiset kamppailevat aktiivisesti ympäristönsä puolesta, mutta liiallinen syyllisyydentunto saattaa lamaannuttaa. Tämä tarkoittanee jonkinlaista velvollisuus- ja hyve-etiikan rajankäyntiä.

KOHTI RATKAISUJA

Työryhmän lopuksi tiivistimme ympäristötutkijoiden hyvät uutiset. Vaikka tutkimuksen tekeminen vereslihalla ottaa kovalle, on herkkyys myös ympäristötutkijalle tarpeellinen ominaisuus olennaisten kysymysten tunnistamiseksi. Päädyimme eräänlaiselle agonistisen tietämisen kentälle. Omasta elämästä ja ympäristökansalaisuudesta kumpuavista pohdinnoista voi ammentaa tulkintavoimaa tutkimukseen. Kun työ ei tunnu monitieteisessä kentässä harhaillessa ja omaa identiteettiä reflektoidessa etenevän, on hyvä muistaa, ettei kyse luultavimmin ole siitä, että olisin huono tutkija. Yhteiskunnallisen ympäristötutkijan haasteet ovat systeemisiä. Ongelmien jäsentäminen itselle on selkävoitto ahdistuksesta. Monitieteisyyden käänköpuoli on, että se mahdollistaa monenlaiset kiinnostavat ja itselle sopivat lähestymistavat. Myös tutkijanidentiteetin ameebamaisuus voi olla paitsi taakka, myös vahvuus: oma työ kommunikoi moneen suuntaan. Työn normatiivisuus ja taustalla oleva ideologia helpottaa oman paikan hahmottamista maailmassa ja toimii tutkimuksen polttoaineena. Toiminnallinen tutkimusote ja tutkimustulosten kommunikointi ”elävän elämän toimijoille” motivoi tutkijaa.

Kun haasteiden systeeminen luonne paljastuu, oma taakka kevenee, ja samalla avautuu uutta tilaa pohdittua, mitä itse voisi tehdä. Työryhmämme oli yksi avaus, joka toivottavasti saa jatkoa jossakin muodossa. Pohdimme lopuksi yhteiskirjoittamista ja yhteydenpidon jatkamista esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Ihmisten henkisestä hyvinvoinnista huolehtivat psykologit käyvät ammattinsa puolesta

itsekin säännöllisesti terapiassa. Nostimme työryhmässä esiin ajatuksen, että yhteiskunnallisesti orientoituneiden ympäristötutkijoiden työ on monin tavoin varmasti yhtä raskasta kuin psykologeilla. Meidän on huolehdittava itsestämme ja toisistamme, jotta jaksamme huolehtia myös ympäristöstä.

Minna Santaoja, Tampereen yliopisto, minna.santaoja@uta.fi

Mirja Vihersalo, Lapin yliopisto, mirja.vihersalo@ulapland.fi

Tanja Kähkönen, tanja.kahkonen@uef.fi

VÄITÖKSIÄ

Interdisciplinary Accountability in the Evaluation of Research Proposals: Prospects for academic quality control across disciplinary boundaries

Katri Huutoniemi

Helsingin yliopisto

Sosiaalitieteiden laitos

Lectio Praecursoria 30.11.2012

The goal of science is to increase human knowledge about the world in which we find ourselves. But whose world is science looking at, who gains from scientific research, and by what rules is knowledge produced? In the current age of knowledge society, these questions have become pervasive, but more clearly than ever before, they cannot be answered in a uniform way. The classical pursuit of scientific unity and truth has been replaced by the increasing *dissonance of knowledge*. Multiple and often inconsistent scientific perspectives on the same is-

sues and concerns may be equally sound, and there are also clearly different views on what the important issues and concerns are. The difficulties in integrating knowledge from various traditions of environmental study illustrate this discontinuity.

At the same time, many of the pressing problems of contemporary society call for timely and coordinated solutions. The urgency and complexity of problems, such as environmental degradation, do not allow for sustained incommensurability between scholarly views, nor can they wait until there is conclusive evidence for scientific agreement. In case academia wishes to play a role in defining and resolving the problems of our time and in future, it has to cope with the dissonance of scientific knowledge.

In my dissertation, I have searched prospects for a more coordinated governance of academic knowledge production. I have focused my investigations on *academic research evaluation*. Evaluation in the modern sciences has traditionally rested on the idea of disciplinary quality control, in which quality standards have been defined in a disciplinary context. During the recent decades, however, two trends in science have challenged the disciplinary model of quality control.

First, the increasing differentiation between disciplines and sub-disciplines has raised concerns about the fragmentation of scientific knowledge. The result of the internally-driven specialization has been a plurality of epistemic cultures, each one constituting its own norms of knowledge production and evaluation. This development has gone so far that many researchers are unwilling or incapable of communicating across disciplinary boundaries. From the 1970s, targeted attempts to increase multidisciplinary and interdisciplinary research have been made.

The second problem in the disciplinary model of quality control is the isolation of science from the rest of society and “real-life” problems. Until fairly recently, science was thought to progress best when scientists are left alone to pursue the questions that interest them. Over the past few decades, however, the emergence of what is called “audit culture” across society in general, and concerning academia in particular, has questioned the idea of autonomous science. Underlying this development has been the need and desire for public accountability, which is intended to ensure that the limited public funds for science are spent wisely. Society is not simply a passive recipient of the knowledge, but has input into the science.

These two trends – demands for interdisciplinarity, on the one hand, and for public accountability, on the other hand – are widely recognized across the sciences, as they have become central goals of science policy. However, these developments have left the epistemic goals of research evaluation blurred. While the modern pursuit of high-quality research within the disciplines is still dominant, research evaluation has also become a forum of policy debate, characterized by heterogeneous interests and increasing emphasis on the socio-economic impacts of research activities. What is the guiding principle of research evaluation today? Is evaluation at risk of losing its power as an epistemic mechanism of coordination and control?

My dissertation is concerned with the epistemic implications of the recent developments – demands for interdisciplinarity and accountability – in the context of the *evaluation of research proposals*. I have searched ways to incorporate these concerns into the concepts and practices of research evaluation without compromising the epistemic functions of evaluation. The ultimate goal of my research has been to explore prospects to manage the dissonance of scientific knowledge. With this goal in

mind, I conducted empirical studies in the Academy of Finland. Before introducing the methods and materials of my study, I wish to summarize the general arguments of my thesis:

- The challenge that the recent trends towards interdisciplinarity and accountability pose to research evaluation is to *open up disciplinary knowledge production to scrutiny from outside*. The new demands do not simply add new criteria for scientific knowledge production, but they question the very idea of intellectual merit as defined by internal, professional standards.
- For a social and epistemic mechanism to open up disciplinary boundaries, I suggest a concept of *interdisciplinary accountability* as a guiding principle for research evaluation. The concept is concerned with rendering research goals and procedures accountable to multiple epistemic stakeholders, not only to the norms and standards of a single discipline. What is or is not deemed accountable in each case should be defined by negotiation among the relevant stakeholders. I outline the notion both as an analytic concept and a normative standard of research evaluation.
- As an *analytic concept*, interdisciplinary accountability means considering accountability relationships in a context- and problem-sensitive manner. Scientific research is, by definition, epistemically accountable for its procedures and results, and that is what peer review is intended to verify. However, while the standard model of quality control relies on the inbuilt accountability of disci-

plines, interdisciplinary quality control would consider the constituents of accountability as a more open-ended question. It highlights the ecological or situational aspects of reliable knowledge, which require communication, critique and response across disciplinary boundaries.

- As a *normative standard*, interdisciplinary accountability draws from both social epistemology and the ethics of science. Epistemic accountability between disciplines has a promise to sustain the robustness, relevance, and reliability of knowledge beyond the self-contained bubble of any one specialty. But it can also be construed as a virtue or end in itself – it highlights responsiveness and responsibility to multiple epistemic stakeholders. It emphasizes the usability of knowledge in multiple intellectual settings, instead of restricting it to a single system of interpretation. An interdisciplinary account should make sense to all those who work with related issues, not only to those from one’s own professional circles.

My specific goal was to explore what constitutes interdisciplinary accountability, and how it can be demonstrated, validated and strengthened in the evaluation of research proposals. The empirical setting for studying these questions was the evaluation of research proposals in the Academy of Finland. From their several funding mechanisms, I focused on Academy Projects, through which a major share of the Academy’s research funding is distributed annually.

The empirical study covers what I have framed as the two “layers” of epistemic account-giving in the context of this funding instrument. First, I analyzed

the content of successful research proposals, including discussions and assumptions concerning disciplines and interdisciplinarity. Second, I studied peer review deliberations – the process through which expert panels consider the merits of research proposals. These empirical data were collected in two rounds in 2004 and 2007. The data consist of hundreds of research proposals and evaluation reports, and tens of interviews with peer reviewers and funding officers.

In these studies, the analytical focus was on the various ways in which scholars coordinate, negotiate, and modify different disciplinary regimes in the pursuit of high-quality academic knowledge. The analysis of research proposals was an exercise to categorize research proposals according to their interdisciplinary properties. The idea was to find out where each research project stood in the system of disciplines, in what way the disciplines were intended to be brought together, and what the broader goals of the research were. The analysis of peer review, in turn, focused on the perceived accountability relationships between the reviewers. I compared the deliberation processes of four evaluation panels of varying disciplinary compositions in order to find out the ways in which reviewers bridge their epistemic differences and negotiate criteria of what constitutes quality.

My findings illustrate how epistemic relationships between different disciplines and fields are negotiated and justified in a particular context of evaluation. Many researchers explained their proposals by using evidence, expertise, and reasoning from several fields. On the basis of categorizing those accounts and reviewing literature on interdisciplinarity, I have suggested a framework for determining interdisciplinary accountability in research proposals. Also the members of peer review panels used a variety of practices to connect their expertise and criteria to those of the other members,

and thus made different kinds of evaluative contributions to the panel's collective judgment. Based on systematic analysis of those differences, I have considered options to facilitate interdisciplinary accountability through peer review.

On the basis of my dissertation, I suggest the following interdisciplinary strategy for evaluating research proposals:

First, encourage both researchers and reviewers to consider their epistemic accountabilities to multiple disciplinary communities in terms of both the desired goals of research and the process of accomplishing those goals. Instead of drawing boundaries between fields, encourage researchers and reviewers to search for links and parallels across fields of knowledge. Emphasis should be put on the relevance, usability, and reliability of knowledge in multiple intellectual settings.

Second, instruct researchers to lay out their proposals with an eye toward convincing a wider academic audience than only professionals in their own field. Proposals need to make sense for the many communities, who have a relationship to, or interest in, the given work. They should explicitly address the relevant epistemic stakeholders, the general functions and benefits of the proposed research, and the process by which knowledge and experts from different fields are utilized in order to accomplish the stated goals.

Third, in designing peer review panels, ensure both multidisciplinary competence and interdisciplinary dialog. A reasonable strategy is to mix experts from different but not disparate fields, and select generalist panel members who possess a broad knowledge beyond any one academic field.

These recommendations are targeted to those who organize evaluations, but they should also speak to any researcher, university educator, or research

administrator who is concerned about the overall goals of science.

Soft Law, Hard Law, and the North-South Politics of Climate Change

Antto Vihma

Helsingin yliopisto

Valtiotieteellinen tiedekunta

Lectio Praecursoria 20.6.2012

Honored Custos, Esteemed Opponent, ladies and gentlemen,

International agreements either have effects on nation states, or they do not. This question has long been *the* central issue in the academic fields of International Relations and international law. It is both a practical and a philosophical question.

Some claim that large-scale environmental meetings and the outcomes of these meetings, such as the Rio+20 meeting currently taking place in Brazil, have no relevance. Yet some consider that climate change impacts is a phenomenon that could be taken to a court internationally. The difference between the two arguments is the relationship between the legal and the political in the international realm.

In the level of the history of thought, the so called classic “realist” argument was pronounced by several great thinkers in the 1940s, such as Hans Morgenthau, who can be called the founding father of International Relations studies in US universities. This line of thought challenged almost the entire discipline of international law. According to classic realism, international politics revolve around *state power* and all international institutions are merely surface manifestations of it. They are calculated to

advance the interests of the sovereign state. International agreements or institutions have thus no properties on their own, and they do not, as such, influence world affairs. According to Morgenthau, only simple, well defined, single issues - “disputes” in his terminology – could be settled in a legal way. Larger political tensions could not be solved in any legal manner – in these cases law would be useless or outright harmful. The defining line between the two for Morgenthau was how intensively states felt the subject at hand.

So there is no objective criterion for distinguishing the two, the political and the legal. Realist Morgenthau concluded that everything is *ultimately* politics, whereas constitutionalist international lawyers such as Sir Hersch Lauterpacht drew the contrary position: all international disputes are those of a legal character. The constitutionalist view, inspired by the writings of Immanuel Kant, ultimately looks forward to a world government, *civitas maxima* and permanent peace. Just because states feel strongly about a matter, does not exempt the matter from field of law.

Since the 1940s, international institutions and agreements, as well as research on their respective qualities, has mushroomed, especially so after the end of the Cold War. Many “rationalist” scholars have argued that international agreements modify the strategic environment, “the playing field”, thus effecting the utility calculations of the member states. “Constructivist” research has emphasized social learning and diffusion of norms that takes place through dialogue in international negotiations. Lastly, recent studies have traced the ways international agreements empower different constituencies in the domestic politics of countries, leading to altered state behavior.

Some scholars, notably my Esteemed Opponent professor Oran Young, have called that the debate

weather international agreements or institutions matter is “essentially over, despite periodic rear-guard actions”, as the evidence for the actual impacts of international agreements on nation states seem to be mounting. If we choose to agree with this view, which I do, we still need to ask important questions on the proper role of legal arrangements in the international world, and especially the relation of legality to politics that often appear under the label of sovereignty. The key questions that emerge are these: *why* do states alter their behavior in the face of international agreements, *how* do these mechanisms work in practice?

We thus develop an interest on *architecture*. What kind of institutions should we design, in order to solve real world international problems? This is not a technical, bureaucratic question, as it bears direct connection to the classic International Relations and International Law issues and debates.

Many scholars today try to walk a middle path between classic realists like Morgenthau and constitutionalists like Lauterpacht. In doing so, we enter the realm, to quote a sarcastic remark by Professor Martti Koskeniemi, “the theory of no theory, the sophisticated face of legal pragmatism”.

Empirically speaking, during the last decades, we have witnessed the increasing reliance on global regulation through diverse types of legal arrangements – laws, rules, institutions, standards, codes of conduct etc.

There is a great deal of variety in the formal international agreements that have mushroomed. Driven by the classic realist challenge to prove the ability of international agreements to exert influence on nation states, much of the research has focused on the agreements in their legally binding treaty form with enforcement (‘hard law’) such as the World Trade Organization, as well as on economi-

cally powerful organizations such as the International Monetary Fund and the World Bank. Since the 1990s, however, increased attention has been paid to the more amorphous, non-legally binding (‘soft law’) arrangements.

In my dissertation I argue that international agreements can be placed on a continuum from hard law to the softest of soft law. From this point of view it is possible to further analyze the politics of institutional choice in the fragmented international legal order. The term *hard law* is used in my dissertation in the same way that Kenneth Abbott and Duncan Snidal use it in their seminal articles. It refers to “legally binding obligations that are precise and that delegate authority for interpreting and implementing the law”. It provides the ideal type, a baseline for analyzing costs and benefits in the array of international agreements. *Soft law*, accordingly, is an agreement that is weakened along one or more of these three dimensions (obligation, precision and delegation). It is a shorthand term for a very broad and differentiated group of agreements, excluding hard law at one end, *and* purely political arrangements with no legal consequences at the other.

There are broadly three main approaches to study these legal characteristics of international agreements at the nexus of International Relations theory, including *rationalist*, *social constructivist*, and *critical formalist*.

From a *rationalist* point of view, states and other international actors utilize hard law to order their relations, because it helps to reduce transaction costs, strengthen the credibility of their commitments, expand their available political strategies, and resolve problems of incomplete contracting. The hard law path, however, comes at a significant cost, as hard law restricts actors behaviour and sovereignty. The rationalist paradigm sees that the

advantage of soft law is that it is less costly in terms of the sovereignty of states – a key theme in this literature is that soft law involves less negotiation costs, as states exercise more caution in drafting hard law due to greater consequences of a violation. The virtue of hard law is that the formality of reciprocal expectations that can, perhaps, build trust and thus enable greater ambition. Secondly, formalizing substantive and procedural rights and duties can, in turn elevate the position of smaller actors.

The *constructivist paradigm* has focused on “appropriate behaviour”, which is intimately connected to the construction of the identities of states. Changes in state behaviour can thus occur through processes of socialization and the expansion of norms, ideas and principles. From this perspective, the soft law approach might have advantages in promoting norm diffusion and learning, allow a wide spectrum for deliberation in governing, and generate shared norms and a sense of common purpose and identity. As constructivists analyze international law in terms of values and the formation of state identities, the world no longer needs to be thought of in terms of power and interest. This idealist perspective *alone*, I would argue, makes the analysis vulnerable to classic criticisms which realist scholars of international relations originally leveled at international law.

This dissertation suggests a middle path between constructivist and rationalist paradigms. I follow the argument, raised by several scholars, that there is evidence that decision-making related to creating and complying with international law is influenced by drivers from both paradigms and the interest-based and normative strategies are deeply intertwined.

The third way to approach soft law in this theory debate is the *critical formalist viewpoint*, which

regards international law as a clear, binary choice between something binding, which is law, and something non-binding, which is not law. In this view, the concept of soft law and its characteristics are not interesting, and/or not desirable. Although this critical viewpoint admits that soft law may seem useful at first sight, as soon as it is to be applied it collapses into either hard law or no law at all. Soft law is like balancing a coin on its edge; it looks good for a moment, “but as soon as you start to spend it, it will fall heads or tails”, so no continuum really exists. In this critique, voiced by for example Professor Jan Klabbers, the backdrop is about power: once you give up legal formalism, a chaotic state prevails, who shouts loudest wins, and legal concepts and regimes cannot be systematically analyzed.

Crafting legal agreements is a central tool in current global governance, whether we look into the issue areas of trade, security, human rights, or environment. As noted, the types of laws that have been generated have very different legal characteristics. The aim of this dissertation is to present a way of analyzing the implications of the legal characteristics in a way that would be academically rigorous as well as politically relevant. The thesis also presents preliminary results in applying the comprehensive and practice-oriented research approach to more specific comparisons of soft law and hard law in *global climate governance*.

The United Nations climate negotiations can be framed as efforts to operationalize the soft law of the framework convention into decisions or legal instruments, with a greater degree of obligation, precision, and delegation. From this legalization perspective there indeed seems to be a notable drive towards *soft law* as well as a drive towards *hard law* within the climate change regime. First, there is a drive towards soft law: this is not only due to the form of the agreement – that is for example relying on COP decisions that ‘take note’ of

parties' actions – such as the infamous outcome of the Copenhagen meeting, and not a ratifiable protocol as in Kyoto. But to the broader tendency towards less obligation, precision and delegation for developed country parties in climate change mitigation. Simultaneously, common design standards are lacking in market mechanisms and, above all, the commitments that generate demand for credits.

Second, there are two notable developments towards *hard law*. There are signs of a process of stronger institutionalization and hence delegation in the areas of technology transfer, finance and adaptation, with new decision making bodies being created. Also importantly, the developing countries requirements for transparency and reporting are evolving towards hard law.

As noted, in this dissertation I demonstrate the value of the comprehensive and practice-oriented research approach in three focused empirical studies. First, the findings challenge a widely held assumption that expects hard and soft law to act as complements in global governance projects. The results suggest that the proponents of soft law were opening up opportunities for strategic behaviour by using the non-United Nations initiatives within the United Nations climate regime, especially in the financing and technology debates.

Second, the results illustrate how international pressure, concerning above all the United Nations climate regime and its negotiations on legal characteristics, has impacted the climate policy debate in India. These mechanisms seem to be rationalist in nature. Influenced by international negotiations, India's position has shifted towards a more 'internationalist' approach.

Third, the thesis compares the collective of developing countries in hard law and soft law arenas and

traces the construction of South solidarity. In the global climate governance the interests of developing countries are essentially both converging and diverging, but the increasingly conflicting interests together with the slowly eroding common identity are seemingly weakening the Southern solidarity. From a purely rationalist perspective it is worthwhile to highlight that emerging powers have less and less need for a large coalition to get their voice heard, but this is not a nuanced or thorough enough picture to capture the status quo. The constructivist forces of identity politics are also at work in this case.

As suggested by the question that opens this dissertation – whether international agreements matter and how – the role of multilateral environmental agreements in general is, in a way, also limited, meaning that architectural issues and proposals can only have a certain impact on world affairs. Even an enhanced understanding of the qualities of soft law and hard law cannot solve the complex political standoff in the climate negotiations, which involves scientific urgency coupled with a power shift among great powers, above others the US and China.

In order to carry out this research with a practice-oriented approach that is well informed of the policy context, I have ventured quite close to the policy process of the United Nations climate regime, and Articles II and IV in particular contain extensive empirical descriptions of the on-going climate negotiations. Some would argue that a social science analysis, as well as the academic legal discipline, should maintain some distance from the praxis of the policy-makers. The concern is that the close interaction between analyst and policy-maker will corrupt the efforts to reframe political conceptions and narrow down the research focus to the 'realpolitik' of solving specific instrumental problems. More formalist and theoretically oriented scholars

like Koskenniemi would say that the practice-oriented approach and emphasis on architectural proposals is “a quintessentially modern response to social anxiety, inspired by the 18th century legacy of rational planning and pragmatic application”.

I would in turn advocate extensive dialogue between researchers and practitioners. The backdrop is the Marxian principle by which ideas have to be tied to the study of concrete history. This research approach avoids the method of presenting an idea as a blueprint, some kind of description of a future ideal, “to which reality will have to adjust itself”. Also, the scientific legacy of the leading international project in the environmental field, IHDP, called for proposals that are realistic or feasible within the relevant socio-political setting, and further attention to be paid to the science-policy interface with active dialogue that would inform scientists about research priorities and practitioners about the latest scientific findings.

The environment in the headlines. Newspaper coverage of climate change and eutrophication in Finland

Jari Lyytimäki

Helsingin yliopisto
Bio- ja ympäristötieteellinen tiedekunta
Lectio Praecursoria 16.11.2012

[Http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4086-0](http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4086-0)

On the eve of the boom in climate debate that began in most industrialised countries around 2006, a Finnish environmental philosopher and animal rights activist, Leena Vilkkä, presented a controversial claim in Finland’s main national newspaper.

In a *Helsingin Sanomat* op-ed, published in October 2006, she claimed that climate change is just a momentary fashion destined to fall into oblivion. She stated that “Environmental protection has its fads and the fad is now climate change.” She then continued, “I bet that during the second decade of the 21st century, the media will no longer feature imposing climate change stories and no politician’s speeches will address the issue as a key topic.”

These claims were promptly dismissed as implausible by two Letters to the Editor, written by a representative of the Ministry of the Environment and a climate scientist from the Finnish Environment Institute. (Perhaps it should be noted that the scientist was not Yours Truly.) These opinion pieces emphasised that climate change is a long term process, unlikely to suddenly vanish from everyday activities, the political agenda, or the media debate.

From the present day perspective, it seems that both lines of argument were partly right – or partly wrong. It is now clear that media coverage of climate change has fallen from its peak levels. The amount of public and political attention paid to climate issues has declined considerably in Finland, particularly since 2009. However, it is also obvious that climate change remains a major environmental challenge of the 21st century. Importantly, climate concerns have not vanished from the media agenda.

* * *

In my thesis, I have focused on the contents of the most widely read Finnish newspaper, *Helsingin Sanomat*. I have collected empirical data describing the evolution, over the last two decades, of media treatment of climate change and the eutrophication of water. These issues represent different environmental problems, which are relevant from

both the global and national perspectives. Climate change serves as an example of gradually emerging and largely intangible long-term change in the environment on a global basis, while eutrophication is an example of environmental change with more concrete local effects.

My results show that a great deal of environmental information has been publicly available. Due to a combination of factors, the absolute amount of coverage has varied considerably. The results show that, during short-term peaks in coverage in particular, these topics have gained considerable visibility in Finland. However, although the absolute numbers of such environmental stories have increased, their average share of all news content has remained relatively low.

Climate coverage reached record levels during 2007–2009, with the topic clearly dominating environmental reporting both internationally and in Finland. However, even during the peak months, the share of news items specifically focusing on climate issues reached only one per cent of all coverage of the *Helsingin Sanomat*. In the years of "climate hype," the annual share of news items focusing on climate change remained less than 0.5% of all news items.

During the 1990s, the number of news items focusing on eutrophication was at almost the same level as the number focusing on climate issues. With respect to all news, the annual overall share of eutrophication news reached a peak of 0.2% in 1998. However, when calculated on a monthly basis, the shares were considerably higher, due to coverage of eutrophication being concentrated in the summertime.

Two key factors have shaped coverage of eutrophication. First, such coverage is influenced by ecological factors, particularly algal occurrences that are

largely dependent on weather conditions. Second, the national algal monitoring and communication system maintained by the environmental authorities has provided the media with timely and easy-to-use information on the algal situation in the summertime.

A more diverse set of contributing factors has been behind the peaks in climate coverage. The two most important factors include international policy negotiations and mild and snowless winters. Other factors included releases of major scientific reviews, expressions of concern by key actors, and the related debate on energy policy. Changes in the anthropogenic driving forces of environmental change, namely nutrient discharges and greenhouse gas emissions, had only a marginal impact on the level of coverage.

* * *

As so often happens, the polemical rhetoric employed by Leena Vilkkä in her Op-Ed distracted attention from her key point. She used increasing climate coverage only as an example of the amplification of public and policy concerns by the media. Her main argument was that excessive attention to any single environmental issue may mean that little attention is paid to the interactions and root causes of broad-ranging and long-term environmental changes. On repeated occasions, similar concerns have been presented by other scholars and environmental activists.

However, as described in my thesis, the implications of the rise in climate coverage can be interpreted in a more positive way, using the notion of the Piercing Effect. The Piercing Effect suggests that, following a phase of intense media coverage, environmental issues do not disappear but shift from highly visible environmental headlines to less visible but more pervasive background information

presented in various contexts. Such media treatment may be the key to the management of environmental problems such as climate change, which require actions implemented across all sectors of society and at various temporal and spatial levels.

My results suggest that, contrary to news coverage of climate change, eutrophication has not been subject to the Piercing Effect. Eutrophication of water provides an example of a narrower environmental debate, where active and continuous communication by a certain stakeholder can play an important and even dominant role. In the case of the Finnish eutrophication debate, active communication by the environmental authorities has strongly influenced media coverage. The eutrophication debate also provides a warning against the generation of potentially one-sided framings by actors capable of dominating the debate. Even well-meaning environmental communication can lead to non-recognition of other relevant viewpoints or issues.

* * *

The cyclical nature of environmental media coverage has been empirically observed in various studies, and many models explaining these variations have been developed. These include models such as the Issue-Attention Model describing the stages of public attention given to an environmental issue, the Public Arenas Model emphasising competition between different issues and actors for social attention, The Circuit of Culture Model focusing both on the texts and their contexts, the Quantity of Coverage Theory emphasising the representation of risks and the influence exercised by key media actors, and the Punctuated Equilibrium Model focusing on non-linear evolutionary changes.

A key claim of my thesis is that these models – and others – should be viewed as complementary, since

no model is capable of taking account of all key factors influencing the development of environmental media coverage. As proposed by my thesis, the notion of the Piercing Effect may serve as an integrative concept helping to bring other models together.

Overall, the results of my thesis suggest that environmental communication studies should focus not only on media reports highlighting certain environmental issues, but also on news items that mention environmental issues or concerns only briefly or in passing. This approach may be especially relevant from the point of view of mainstreaming environmental policies.

Generally, my results support other studies suggesting that long-term media attention paid to environmental issues has increased and that attention paid to individual issues is characterised by considerable variations and cycles of attention. I am also tempted to speculate that the debate over climate change has revealed the upper limit of media attention paid to an environmental issue in contemporary society. It is perhaps unrealistic to expect any environmental issue to achieve a higher share of media attention, unless some key social or ecological threshold is suddenly crossed.

UUTISIA

Rajanteko lihaketjuissa: vertaileva tutkimus ympäristö- ja laatustandardien käytöstä suomalaisissa lihaketjuissa

MinnaKaljonen,

SA tutkijatohtori, 2012-2015

Ruoka on kuuma aihe. Kuluttajat, kauppa, teollisuus ja tuottajat, kukin tavallaan, vaativat yhä kii-vaammin näyttöjä siitä miten kukin heistä on huo-

mioinut ruoan laadun, turvallisuuden, alkuperän, eläinten hyvinvoinnin tai ympäristövaikutukset toiminnassaan. Erilaiset ympäristö- ja laatustandardit ovatkin saaneet merkittävän sijan näitä näyttöjä koskevan tiedon hallinnassa. Standardeista on tullut myös yhä vaikuttavampi erottautumistekijä kiristyvillä elintarvikemarkkinoilla.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selventää miten lisääntyneet standardit osallistuvat ympäristöstävällisen maatalouden määrittelyyn ja mitä ympäristöpoliittisia ja -ohjauksellisia haasteita niihin liittyy. Tutkimuksessa tarkastellaan miten ympäristö- ja laatustandardeja luodaan ja neuvotellaan osaksi muuttuvia lihan tuotannon ja kulutuksen markkinoita Suomessa. Tutkimuksessa sovelletaan Callonin ymmärrystä markkinoista alati neuvottelun alaisena olevina käytäntöinä.¹ Tämän ymmärryksen mukaan ympäristö- ja laatustandardit voidaan nähdä tietynlaisena markkina-välineenä, joiden avulla eri toimijoiden esittämät vaateet neuvotellaan osaksi (alati) muuttuvia markkinoita. Neuvottelussa koetellaan mitkä tekijät voivat elää yhdessä, mitkä vaativat muutosta ja/tai minkä tulee mukautua vallalla olevaan järjestykseen markkinoilla.

Suomalaiset lihaketjut tarjoavat mielenkiintoisen kohteen tarkastella ympäristö- ja laatustandardien merkitystä eriytyvillä markkinoilla. Paljon on kehkeytymässä juuri nyt. Lihateollisuuden edustajat ovat aloittaneet kansallisen laatujärjestelmän kehittämisen sian- ja naudanlihantuotannolle vastatakseen kiristyviin vaatimuksiin eläinten hyvinvoinnin ja ympäristövaikutusten huomioimisesta. Naudanlihan tuotannon puolelle on syntynyt useita

---

¹ Ks. Esim. Callon, M. 1998. An essay on framing and overflowing: economic externalities revisited by sociology. Teoksessa Callon (toim.) *The Laws of the Markets*. Blackwell Publishers/The Sociological Review, Oxford ja Callon, M. & J. Law 2005. On qualification, agency and otherness. *Environment and Planning D* 23: 717-733.

'vapaana kasvanutta' tai 'luonnon laitumella' kasvanutta lihaa kauppaavia tuotemerkkejä ja suoramyyntitiloja. Myös broilerintuotantoa varten on kehitetty erilaisia laatujärjestelmiä ja läpinäkyvyyttä lisääviä tuotemerkkejä. Luomuliha on kasvattanut myyntiosuuttaan. Useat näistä prosesseista ovat teollisuuden vetämiä, toisissa aktiivisia ovat olleet yksittäiset tuottajat tai luonnonsuojelujärjestöt. Luomu on julkisen tahon standardoima tuotantojärjestelmä.

Tutkimuksessa seurataan ja vertaillaan eri standardointiprosesseja. Tutkimus jakautuu kolmeen osaan:

- 1. Standardointi-teknologiat:** Kartoitetaan minkälaisia ympäristö- ja laatustandardeja eri liha-alan yrityksillä on käytössä ja miten ympäristö- ja laatusikat on niissä huomioitu.
- 2. Standardointi ja neuvottelut käytännössä:** Kartoituksen perusteella valitaan tietyt standardointiprosessit tapaustutkimuksen kohteeksi. Tutkitaan miten eri toimijat (tuottajat, teollisuus, kauppa, kuluttajat) ketjun eri vaiheissa kääntävät ja 'oikeuttavat' standardit osaksi omaa toimintaansa.
- 3. Kehkeytyvät markkinat ja standardeihin perustuva ympäristöohjaus:** Eri standardointiprosessit asetetaan vertailun kohteeksi. Vertaillaan miten eri standardointiprosessit rajaavat ja ohjaavat tuottajien, teollisuuden, kaupan ja kuluttajien sekä julkisen ja yksityisen ohjauksen välisiä suhteita ja miten ne osallistuvat ympäristöstävällisen maatalouden määrittelyyn.

Tutkimuksessa seurataan valikoituja standardointiprosesseja koko lihantuotanto ja -kulutus ketjun läpi. Aineisto koostuu mm. haastatteluista (henkilö

ja fokusryhmä), havainnoinnista, standardi- ja tuotekuvauksista, yritysten vastuullisuusraporteista.

Lisätietoja: minna.kaljonen@ymparisto.fi

Uusi kirja ilmestynyt Gaudeamukselta. Kati Berninger: Hiilineutraali Suomi

Lehdistötiedote (Gaudeamus)

Ilmastoystävällinen yhteiskunta on mahdollista saavuttaa konkreettisoin keinoin

Ympäristönsuojeluaiheisista kirjoista ja artikkeleista tulee lukijalle välillä synkkä ja voimaton olo: kuljemme vääjäämättä kohti tuhoa, katastrofin pyhäyttäminen on luultavasti jo liian myöhäistä, maapallon pelastamiseksi ole enää juuri mitään tehtävissä. Kati Berningerin kirjoittama *Hiilineutraali Suomi* (Gaudeamus 2012) on toisenlainen kirja. Sen mukaan muutos on mahdollinen, ja ilmastoystävällisen yhteiskunnan luominen onnistuu konkreettisoin keinoin, jos vain päättäjät, yritykset, kansalaisjärjestöt, eri alojen asiantuntijat ja yksittäiset kansalaiset ryhtyvät ennakkoluulottomaan yhteistyöhön yli rajojen.

Kati Berninger kertoo teoksessaan hiilineutraalin yhteiskunnan rakentamisen keinoista ja ongelmista selkeästi ja asiantuntevasti sekä esittelee myönteisiä ratkaisuja niihin. Esille nousevat arkiset elämänalueet kuten liikkuminen, rakentaminen ja ruoka. Teoksessa esitetään, kuinka näitä elämänalueita voidaan muuttaa ilmastoystävällisemmiksi. Osa keinoista on helppoja toteuttaa, osa taas vaatii suuria muutoksia, mutta Berninger osoittaa, että nekin ovat mahdollisia.

Teos tarjoaa myös konkreettisia esimerkkejä rohkeista ihmisistä ja organisaatioista, jotka ovat teh-

neet uudenlaisia ja ennakkoluulottomia ratkaisuja ilmastoystävällisten käytäntöjen luomiseksi. Samalla se kartoittaa sitä, miksi ilmastoystävällisen yhteiskunnan rakentaminen sujuu niin kovin hitaasti, vaikka hyviä keinoja olisi käytettävissä. Tästä huolimatta – ja ennen kaikkea – teos kertoo, kuinka nämä vaikeudet ja hidasteet voidaan voittaa.

Hiilineutraalin Suomen toteuttaminen vaatii Berningerin mukaan sitä, että tarpeeksi moni uskoo hiilineutraaliin tavoitteeseen ja ryhtyy toteuttamaan sitä. Se ei voi perustua pelkästään valistuneen kuluttajan uhrauksiin ja valmiuteen maksaa lisähintaa ympäristöystävällisistä tuotteista ja palveluista. Valistunut kuluttaja on tärkeä esimerkin antaja, mutta suuren joukon mukaan saaminen on mahdollista vain, jos hiilineutraali toiminta on houkuttelevin vaihtoehto. Siksi tarvitaan viisaita poliitikkoja tekemään hiilineutraalia toimintaa helpoksi ja edulliseksi sekä innovatiivisia yritysjohtajia, jotka luovat hiilineutraalia liiketoimintaa. Hiilineutraalin toiminnan pitää olla helppoa, ja se voi olla hauskaakin. *Hiilineutraali Suomi* -teos tarjoaa apua ja ajatuksia siihen.

Otteita teoksesta:

”Luennoitsijat ja lehdistölle lausuntoja antavat asiantuntijat puhuvat usein siitä, miten esimerkiksi bioenergian tavoitteita ei voi saavuttaa, eivätkä keskity siihen, mitä tavoitteiden saavuttamiseksi pitäisi tehdä. Tämä johtaa negatiivisen ajattelun kierteeseen, jossa tavoitteita ei edes yritetä saavuttaa. Tilalle pitäisi saada myönteistä ajattelua, jolla ongelmia koetetaan ratkoa yhdessä.”

”Suomalaisen rakennuskannan muuttaminen hiilineutraaliksi on iso haaste, mutta tämä tavoite voidaan saavuttaa panostamalla voimakkaasti sekä uusien että vanhojen rakennusten energiatehokkuuteen, sähkön kulutuksen vähentämiseen ja hiilineutraaleihin rakennusmateriaaleihin. Olemassa olevan rakennuskannan hyödyntäminen on useimmiten ilmasto vaikutuksiltaan parempi ratkaisu kuin uudenrakentaminen, varsinkin, jos

uudet rakennukset tulevat alueelle, jonne tiet, vesi- ja viemäriputket ja muu perusinfrastruktuuri pitää rakentaa alusta asti. Myös vanhojen alueiden täydennysrakentaminen on järkevää, koska näin hyödynnetään alueelle jo rakennettuja palveluita. Uuden rakentaminen voi auttaa säilyttämään palvelut alueella, jossa väestöpohja ei enää riitä lähipalveluiden ylläpitoon.”

”Ruoka on hyvin henkilökohtainen asia, ja kun puhumme ruoasta, ajatus kääntyy helposti kuluttajaan ja kuluttajan valintoihin. Tehokkain keino ruoan hiilijalanjäljen pienentämisessä on ruokahävikin karsiminen, sillä jokaisen hukkaan heitetyn ruokakilon tuottaminen on aiheuttanut ympäristövaikutuksia aivan turhaan.”

Lisätiedot ja tilaukset:

Leena Kaakinen:
leena.kaakinen@gaudeamus.fi,
050 540 1303

Gaudeamus
Helsinki University Press
Vuorikatu 3 a, 00100 Helsinki
www.gaudeamus.fi

Ilmastopaneeli suosittelee Suomeen vahvaa ilmastolakia

Tiedote

15.11.2012

Ilmastopaneelin tänään julkistetun selvityksen mukaan Suomeen olisi saatava vahva ilmastolaki tuomaan ilmastopolitiikkaan ennustettavuutta yli hallituskausien ja yhtenäistämään hajanaista lainsäädäntöä.

Ilmastopaneelin mukaan ilmastomuutoksen hillinnälle ja sopeutumiselle olisi asetettava laissa sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteet. Tavoitteiden saavuttamiseksi viranomaisten toimia olisi koordinoitava lain toimenpideohjelmien avulla.

Lisäksi ilmastolakiin voitaisiin ottaa säännökset toimenpiteiden toteutumisen ja kasvihuonekaasujen seurannasta.

Ilmastolain soveltamisalan olisi paneelin mukaan oltava yleinen ja riittävän joustava siten, että se kattaa lähtökohtaisesti koko kasvihuonekaasujen päästösektorin ja nielusektorin. Päästöjen rajoituskeinoina se sisältäisi muun muassa energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämisen. Ilmastolain olisi katettava myös ilmastomuutokseen varautuminen ja sopeutuminen. Soveltamisalaa rajattaisiin ja täsmennettäisiin erityistavoittein ja ilmastomuutosta koskevien strategioiden avulla.

Ilmastopaneeli suosittelee ilmastolain valmistelusta puitelaiksi, jonka lukuihin koottaisiin linkit aineellisoikeudelliseen sääntelyyn eli erityislakeihin. Sääntelykeinot itse ilmastolaissa painottuisivat viranomaisten informaatio-ohjaukseen. Yksityisiä toimijoita koskevat säännökset toteutettaisiin nykyisissä ja tarvittaessa uusissa ympäristöoikeuden erityislaeissa kuten päästäkauppalaissa.

”Puitelakina ilmastolaki koordinoisi ilmastolainsäädäntöä tehokkaimmin. Viranomaisilla olisi kokonaiskuva ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen sektoreista ja toimista. Erityislakien linkittäminen ja vastuullisten viranomaisten nimeäminen puitelakiin antaisi nykyistä paremmat mahdollisuudet kokonaisvaltaisemman ja vaikuttavamman ilmastopolitiikan tekemiseen”, Ilmastopaneelissa selvitystyötä johtanut Lapin yliopiston professori Kai T. Kokko sanoo.

Ilmastopaneelin mukaan ilmastolaki osallistumismahdolluuksineen tekisi kansallisesta ilmastopolitiikasta yleisölle huomattavasti läpinäkyvämpää. Se myös lisäisi poliittisten toimien hyväksyttävyyttä samalla, kun eduskunnan rooli ilmastopolitiikassa vahvistuisi.

Selvitys on koko Ilmastopaneelin hyväksymä riippumaton arvio ilmastolain tarpeellisuudesta Suomessa. Sen on tehnyt Ilmastopaneelista nimetty ilmastolakiryhmä Helsingin yliopiston Kansainvälisen talousoikeuden instituutin hankkeena.

Selvitys on kokonaisuudessaan luettavissa Ilmastopaneelin tänään avautuneilla verkkosivuilla osoitteessa <http://www.ilmastopaneeli.fi/>

Lisätietoja

Ilmastolakia koskevat kysymykset: Professori Kai T. Kokko, Lapin yliopisto, puh. 040 484 4014, kai.kokko@ulapland.fi

Ilmastopaneelia koskevat kysymykset: Ilmastopaneelin sihteeri, FT Hanna Lappalainen, Helsingin yliopisto, puh. 09 191 50581, hanna.k.lappainen@helsinki.fi